

De Groeiling

STICHTING VOOR KATHOLIEK EN INTERCONFESSIEEL PRIMAIR ONDERWIJS

Versie 1.2 | 15 maart 2024

A black and white photograph of a hand holding a pencil, writing on a piece of lined paper. The image is partially obscured by a large, semi-transparent blue shape that covers the bottom right portion of the page.

Anti-pestprotocol

inclusief cyberpesten
Onderdeel van het Veiligheidsbeleid

COLOFON

Aalberseplein 5

2805 EG Gouda

T 0182 - 67 00 51

E secretariaat@degroeiling.nl

W www.degroeiling.nl

Vastgesteld door het College van Bestuur op d.d.

De GMR heeft positief advies gegeven op d.d.

Versie 1.2 | 14 maart 2024

INHOUDSOPGAVE

ANTI-PESTPROTOCOL.....	4
1. Definiëring	4
2. Pesten voorkomen.....	4
3. Pesten bestrijden	5
4. Hulp aan de gepeste leerling of zijn/haar ouders/verzorgers	6
5. Hulp aan de pester of zijn/haar ouders/verzorgers.....	7
6. Anti-pestcontracten	8
CYBERPESTEN.....	9
1. Wat is cyberpesten oftewel digitaal pesten?	9
2. Vormen van cyberpesten: hoe kan er op internet gepest worden?.....	9
3. Schoolaanpak bij cyberpesten.....	9
4. Omgaan met cyberpesten : hoe kun je het beste omgaan met cyberpesten?.....	10
5. Tips voor leerlingen bij cyberpesten	10
6. Links over pesten en cyberpesten.....	10

ANTI-PESTPROTOCOL

1. Definiëring

Er is een verschil tussen plagen en pesten. Onder plagen verstaan we gedrag tussen leerlingen die aan elkaar gewaagd zijn. De ene keer doet de een iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Plagen is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Plagen kan wel overgaan in pesten. Pesten is wél bedreigend. Pesten vindt niet zomaar een keer plaats, maar meerdere keren per week of zelfs meerdere keren per dag, gedurende een langere periode. De pestkop misbruikt zijn macht en het slachtoffer wordt uitgelachen, uitgescholden, vernederd, gekleineerd, geslagen of er worden dingen van hem of haar afgepakt. Naast deze openlijke vormen van pesten, komen ook vormen van pesten voor die niet zichtbaar zijn, zoals het buitensluiten van iemand.

Bij pesten zijn drie rollen te onderscheiden:

1. leerlingen die andere leerlingen pesten,
2. leerlingen die gepest worden en
3. leerlingen die niet direct bij het pesten betrokken zijn.

Vaak is er een groepje leerlingen dat meedoet met de pestkop. Dit zijn de zogenaemde meelopers. Daarnaast spelen leerlingen die niet direct betrokken zijn bij het pesten een rol. Doordat deze zwijgende middengroep de gepeste leerling niet steunt en de pester niet probeert te stoppen, kan een pester vrijelijk zijn of haar gang gaan. Vaak versterkt de zwijgende middengroep het succes van de pestkop door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt.

2. Pesten voorkomen

Er is sprake van pesten wanneer een of meerdere leerlingen herhaaldelijk en langdurig negatief gedrag richten tegen een andere leerling. Als je pesten op school serieus wilt aanpakken, is het nodig dat alle betrokkenen pesten als een bedreiging zien voor het veiligheidsgevoel én bereid zijn het te voorkomen en te bestrijden. De school hanteert de volgende richtlijnen om pesten te voorkomen:

- Binnen de school heeft één van de personeelsleden de rol van 'contactpersoon' voor leerlingen en ouder(s)/verzorger(s). Hij/zij is aanspreekpunt voor hen bij pesten, plagen en ander ongewenst gedrag van anderen. Daarnaast heeft de school een veiligheidscoördinator die verantwoordelijk is voor het beleid van de school op het gebied van sociale veiligheid (waaronder voorkomen van pesten), alsmede het levend houden van dit beleid en het toepassen ervan in de school.
- Het fenomeen pesten wordt met enige regelmaat onder de aandacht gebracht van leerlingen en schoolpersoneel. Dit gebeurt door mondelinge en schriftelijke informatie te verspreiden of door losse thematische activiteiten of projecten te organiseren die met sociale veiligheid te maken hebben.

- Er wordt gestreefd naar een goed pedagogisch schoolklimaat door leerlingen veiligheid en geborgenheid te bieden. Gelijkwaardigheid, acceptatie en respect voor elkaar zijn hierbij belangrijke onderwerpen.
- Ouders/verzorgers worden geïnformeerd over thematische activiteiten of projecten voor sociale veiligheid en de naam en rol van de interne contactpersoon.
- Er wordt aandacht besteed aan het verschil tussen pesten en plagen.
- Leerkrachten, andere medewerkers (en zo mogelijk ouders/verzorgers) vertellen de leerlingen dat ze signalen van pesten (niet plagen) moeten doorgeven aan de eigen groepsleerkracht of de interne contactpersoon. Daarbij leggen ze uit dat dit doorgeven geen klikken is. Op deze manier voorkomen de volwassenen dat leerlingen gezamenlijk zwijgen of erbij staan te kijken zonder in te grijpen, of zelfs het vuurtje opstoken.
- Als een leerkracht of ander personeelslid signaleert dat er gepest wordt, dan spreekt hij of zij de betrokkenen hier op aan. Afhankelijk van de ernst van het pesten, licht hij of zij ook de klassenleerkracht van de leerling in, zodat deze het probleem in de groep bespreekbaar kan maken.
- Van elk personeelslid wordt verwacht dat hij of zij met collega's en leerlingen werkt aan een positieve team- en groepsvorming.
- Personeelsleden van de school hebben de inspanningsverplichting pesten te signaleren en tegen het gesignaleerde pesten actie te ondernemen.
- Leerkrachten en ander personeel van de school nemen te allen tijde duidelijk stelling tegen pesten. Het personeel keurt dit gedrag zichtbaar af.
- Wanneer een personeelslid pesten signaleert, probeert hij of zij zicht te krijgen op de oorzaak en de omvang van het pestgedrag en de gevolgen voor het slachtoffer. Daarnaast probeert hij of zij het invoelend vermogen van de pester en de zwijgende middengroep te vergroten. Hiermee wordt uiteraard niet bedoeld dat er medelijden moet worden opgewekt, maar wel dat er wordt ingezien hoe vervelend pesten eigenlijk is. En hoe belangrijk het is om er samen iets tegen te doen.

3. Pesten bestrijden

De school heeft een gestructureerde aanpak voor de bestrijding van pesten.

De directe en curatieve aanpak van pesten onder leerlingen bestaat uit twee methoden:

1. de niet-confronterende methode en
2. de confronterende methode.

1. De niet-confronterende methode

Deze methode wordt toegepast als een leerkracht of ander personeelslid het vermoeden heeft dat er sprake is van onderhuids pesten, dus pestgedrag dat hij of zij niet zelf heeft waargenomen.

Bij het toepassen van de niet-confronterende methode worden de volgende stappen gezet:

- Het personeelslid schakelt collega's in om de eigen vermoedens te delen en mogelijk te versterken of af te zwakken.
- Ondertussen stelt de leerkracht in de klas van de betreffende leerlingen onderwerpen als pesten, buitensluiting, machtsmisbruik of een andere kwestie betreffende sociale veiligheid op een algemene manier aan de orde om zo een eerste signaal af te geven aan de klas.

- In het kader van het bespreken van pesten als algemeen onderwerp, schakelt de leerkracht de pester(s) en/of enkele niet-pesters in om op te letten of er in hun klas wordt gepest.
- Na enkele dagen laat de leerkracht deze leerlingen verslag uitbrengen over hun observaties. De leerkracht kan wachten op een moment dat hij of zij, of een collega, het pestgedrag daadwerkelijk zelf waarneemt om vervolgens duidelijk stelling te nemen. Dit kan dan aan de hand van de confronterende methode gebeuren.

2. De confronterende methode

Deze methode wordt toegepast als een leerkracht of ander personeelslid duidelijk pestgedrag signaleert. Bij het toepassen van de confronterende methode worden de volgende stappen gezet:

- Het personeelslid neemt eerst duidelijk stelling.
- De leerkracht van de groep waarin het pesten zich voordoet, voert daarna met de klas een gesprek over pesten in het algemeen. In dit gesprek worden leerlingen gestimuleerd duidelijk stelling te nemen tegenover pesten.
- Door leerlingen te stimuleren een gepeste leerling te steunen of te proberen leerlingen die pesten hiermee te laten stoppen, probeert de leerkracht te voorkomen dat er een zwijgende middengroep ontstaat of blijft bestaan.
- De leerkracht maakt vervolgens met de leerlingen nadere afspraken door gezamenlijk anti-pestregels op te stellen.
- De leerkracht kan het gesignaleerde probleem ook behandelen door bijvoorbeeld een boek te bespreken of een videoband te tonen waarin het thema aan de orde komt. Naar aanleiding daarvan kan de leerkracht een gesprek met de klas op gang brengen over de gevoelens van een gepeste leerling en de motieven van een pester.

4. Hulp aan de gepeste leerling of zijn/haar ouders/verzorgers

De leerkracht maakt bij het helpen van de gepeste leerling gebruik van hulp en advies van de interne begeleider, de veiligheidscoördinator, collega's of de schoolleider. Het is belangrijk om te proberen de gepeste leerling zijn/haar eigenheid en zelfrespect (opnieuw) te wekken, te activeren en/of te versterken: ik ben ik en jij bent jij en dat mag niet alleen, maar dat hoort zo. Mogelijk heeft de leerling dat nooit eerder geleerd of meegekregen.

De leerkracht probeert de leerling te helpen zich minder kwetsbaar te voelen en zich minder kwetsbaar op te stellen. Wanneer een leerling zich bijvoorbeeld steeds gekwetst voelt bij een relatief onschuldig grapje, kan de leerkracht proberen de leerling aan diens incasseringsvermogen te helpen werken.

Als het bovenstaande niet helpt, wordt er een gesprek met de ouders/verzorgers van de gepeste leerling aangegaan. De leerkracht geeft hierin de ouders/verzorgers van de leerling de gelegenheid om hun visie op het probleem te geven en deelt zijn of haar eigen inzichten over de oorzaken van het pesten met de ouders/verzorgers. De manier waarop de leerkracht dit doet, is uiteraard afhankelijk van en rekening houdend met de vermoede reden van het gepest worden. Gezamenlijk kunnen de ouders/verzorgers en de leerkracht dan naar een oplossing zoeken.

Bij ernstige gevolgen van pesten probeert de leerkracht, samen met de ouders/verzorgers, de gepeste leerling zijn of haar gevoel voor eigenwaarde terug te laten vinden. Zo nodig wordt hierbij, met toestemming van de ouders/verzorgers, hulp van professionele instellingen ingeschakeld.

5. Hulp aan de pester of zijn/haar ouders/verzorgers

De leerkracht maakt bij het helpen van de pester gebruik van hulp en advies van de interne begeleider, de veiligheidscoördinator, collega's of schoolleider. De leerkracht voert probleemoplossende gesprekken met de pester waarin hij of zij probeert de oorzaak van het pestgedrag te achterhalen.

Mogelijke oorzaken van het gedrag van de pester kunnen zijn:

- de pester wordt of werd zelf gepest;
- de pester heeft gebrek aan aandacht van de ouders/verzorgers;
- de pester wordt niet gecorrigeerd bij agressief gedrag en wordt zelf regelmatig lichamelijk gestraft door ouders/verzorgers of andere volwassenen;
- de pester imiteert gedrag dat hij of zij elders heeft gezien;
- de pester reageert allergisch op bepaalde geur-, kleur- en smaakstoffen;
- de pester kan slecht tegen verliezen bij sport of spel.

Uiteraard zijn er nog allerlei andere oorzaken mogelijk van het gedrag van de pester.

Gevoeligheid ontwikkelen

Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht de gevoeligheid van de pester te vergroten voor wat hij of zij de gepeste leerling aandoet. Hierbij houdt de leerkracht rekening met de mogelijke oorzaken van het pestgedrag. De leerkracht probeert hiermee de pester te helpen zich bewust te worden van de effecten van zijn of haar gedrag. Iedere leerkracht zal, eventueel na overleg met de interne begeleider, veiligheidscoördinator, schoolleiding of het hele team, zijn of haar eigen weg hierin kiezen, afhankelijk van de ernst en omvang van het probleem. Eventueel neemt iemand anders de taak over.

Afspraken over gedragsverandering, contract

Het is belangrijk dat de leerkracht met de pester (en zo nodig met de ouders/verzorgers) afspraken maakt over gedragsverandering. Daarbij kan ook met de pester (en diens ouders/verzorgers) worden afgesproken welke maatregelen er worden genomen als het pesten zich herhaalt. Deze afspraken met de pester (en diens ouders/verzorgers) kunnen vorm krijgen in een contract. In een dergelijk contract met de leerling (en de ouders/verzorgers) wordt ook vastgelegd wanneer het gedrag wordt geëvalueerd en wanneer er, indien het gedrag niet voldoende is veranderd, wordt overgegaan tot de afgesproken maatregelen.

Medewerking van de ouders/verzorgers

De leerkracht of het andere betrokken personeelslid vraagt de ouder(s)/verzorger(s) van de pestende leerling zo nodig om medewerking bij de aanpak van dit probleem. Daarbij kan een deskundige adviseren over hoe de ouder(s)/verzorger(s) hun kind zouden kunnen helpen, dit

alles uiteraard afhankelijk van en rekening houdend met de mogelijke oorzaak van het gedrag van hun kind.

Gedrag samen met de ouder(s)/verzorger(s) in vroeg stadium aanpakken

Een gesprek met de ouders kan het beste al in dit stadium worden gehouden omdat de meeste leerlingen hun gedrag slechts (kunnen) aanpassen als het pesten in een vroeg stadium wordt aangepakt. Soms kan het nodig zijn de pester te beschermen tegen mogelijk al te rigoureuze (lichamelijk) straffen door de ouders/verzorgers.

Hulp van buitenaf

Als het pestgedrag van de betrokken leerling blijft voortduren, wordt hulp van buitenaf ingeschakeld. De ouder(s)/verzorger(s) dienen hiervoor toestemming te geven. Indien de ouder(s)/verzorger(s) weigeren om toestemming te geven voor hulp van buitenaf en de pester volhardt in zijn of haar gedrag op zo'n manier dat er een onveilige situatie voor de gepeste leerling(en) en/of andere betrokkenen op school bestaat, dan kan de schoolleiding overgaan tot schorsing van de pester, eventueel gevolgd door verwijdering van school.

6. Anti-pestcontracten

Op intranet zijn voor scholen voorbeelden van anti-pestcontracten beschikbaar. Gekozen kan worden voor een individueel contract of een groepscontract.

CYBERPESTEN

1. Wat is cyberpesten oftewel digitaal pesten?

Cyberpesten is het pesten of misbruiken via het internet en/of via mobiele telefoon.

De effecten van cyberpesten kunnen in het dagelijkse leven erger zijn dan bij traditioneel pesten. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven, door de grote reikwijdte van het internet en kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking komen.

Ook als cyberpesten buiten de school gebeurt heeft de school er veel last van en het heeft invloed op het lesgeven. Het ruziën en pesten gaat door, schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat.

Verschillende vormen van cyberpesten zijn strafbaar. Kinderen realiseren zich dat vaak niet. Als hierdoor lichamelijk letsel of materiele schade is toegebracht kan de politie worden ingeschakeld.

2. Vormen van cyberpesten: hoe kan er op internet gepest worden?

- Pest-mails versturen (schelden, roddelen, beledigen, beschuldigen, bedreigingen).
- Foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen.
- Privé gegevens op een site plaatsen.
- Haatprofielen aanmaken.
- Virussen versturen.
- Anonieme berichten digitaal versturen.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Stalken: het stelselmatig lastigvallen van iemand door het blijven sturen van haat- mail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno en geweld.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- Hacken: wachtwoorden en credits stelen en misbruiken of instellingen aanpassen.

3. Schoolaanpak bij cyberpesten

Preventief

We maken de kinderen bewust van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten door:

- Het geven van lessen mediawijsheid.
- De inzet van het internetprotocol.

Stappenplan na een melding van cyberpesten

Als de school een melding krijgt van cyberpesten kunnen (afhankelijk van de vorm) de volgende maatregelen worden genomen

1. Ga na of het binnen of buiten de school heeft plaatsgevonden. Als het buiten de school heeft plaatsgevonden ben je als school niet onmiddellijk probleemeigenaar en kan je ook eerst ouders inschakelen, zodat zij met het kind in gesprek gaan en maatregelen treffen, eventueel met andere ouders. Bij overtreding van de wet kunnen ouders besluiten aangifte te doen.
2. Mocht het incident binnen de school(tijden) gestart zijn of plaatsvinden dan gaat de school in gesprek met de getroffen leerling. School doet eerst onderzoek naar betrokkenheid van kinderen.
3. De school neemt contact op met de ouders.
4. De school probeert de dader op te sporen door in de klas te praten over wat er gebeurd is.
5. De school verzoekt de pester foto's te verwijderen
6. De school geeft de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen. De school verwijst de ouders zo nodig voor vragen naar de onderwijstelefoon: 0800-5010 en indien nodig kan bij de politie informatie worden gevraagd.

7. De school adviseert de ouders aangifte te doen bij de politie. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en kunnen de ouders aangifte doen bij de politie. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl-telefoon: 0900-0101)

4. Omgaan met cyberpesten : hoe kun je het beste omgaan met cyberpesten?

Als het niet mogelijk is de dader te achterhalen probeer dan het effect te minimaliseren. Dit kan het beste door het slachtoffer te wijzen op het volgende:

- Reageer niet op pest-mails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar anderen.
- Vat het niet persoonlijk op als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om sms-jes of apps op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen waarin het pestgedrag voorkomt. Maak een print of sla ze op.
- Ga naar de leerkracht op school, deze zal je verder helpen om het pesten te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl

5. Tips voor leerlingen bij cyberpesten

Wat kun je doen om cyberpesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart Hotmail- of Gmailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst.
- Bel niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten/ mailen kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

6. Links over pesten en cyberpesten

pesten (algemeen)

a. www.pestweb.nl

website van het algemeen pedagogisch studiecentrum (aps) met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

b. www.pestten.net

voor en door slachtoffers

c. www.dekinderconsument.nl

cyberpesten - veilig internetgebruik – veilige school

d. www.stopdigitaalpesten.nl

campagne van sire (stichting ideële reclame)

e. www.digibewust.nl

een informatieve site van het ministerie van economische zaken, over het veilig gebruik van internet.

f. www.ppsi.nl

ppsi is het expertisecentrum van het aps op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. je kunt er ook terecht voor informatie over pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.

g. www.schoolenveiligheid.nl

centrum school en veiligheid van het aps verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

h. www.veilig.kennisnet.nl

handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ict-coördinatoren.

i. www.iksurfveilig.nl

j. www.internetsoa.nl

k. www.weetwatjetypt.nl

Leerkrachten en ouders van de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit anti-pestprotocol bij pesten en cyberpesten.

